

EN ØSTERS PÅ ET BAROKMALERI ER IKKE BARE EN ØSTERS

Gl. Holtegaard viser for tiden, hvordan det universelle tema mad udfoldes i barok- og ny dansk samtidskunst. Forfatter Kristina Nya Glaffey anmelder her udstillingen og beretter om en sociologiprofessors udlægning af madens mange betydninger

Kunstkritik Kristina Nya Glaffey

Godt, jeg ikke ved nu, hvad jeg senere på dagen skal erfare, da jeg sidder her ved mit firkantede træbord i Spiseriets lille efterårsolbeskinnede gårdhave bag bøgehækkene, der omkranser fliserne og markerer smørrebrødsrestaurantens territorie inden for området af den tidligere herregård Gl. Holtegaard, der siden 1976 har fungeret som udstillingssted – og ikke som landsted og pynteknap i flæseskjorten på Kgl. Hofbygmester Lauritz de Thurah og hans slavehandelsafledte velhaveri. Så ville jeg nemlig være pinligt bevidst om, at de ældre mennesker i pastelfarvede skjorter og hørbukser, som åbenbart er det dominerende segment af gæster i etablissemnet sådan en tidlig tirsdag eftermiddag, og som jævnlige siver ud ad døren og forbi mig på vej hen til parkeringspladsen, med stor statistisk sandsynlighed antager mig for – ikke blot mindre feminin, end hvis jeg havde haft en, for eksempel, salat stående på bordet foran mig, men også dummere og dårligere til mit arbejde, som jeg sidder dér og sætter min labert majonæsoverdyngede lækkerbiskken af et kæmpestort stykke smørrebrød til livs.

Omkranset af overdådige opstillinger

Det viser professor i sociologi Lotte Holms forskning nemlig med al ønskelig tydelighed, fortæller hun senere på dagen til foredraget »Køn og mad«, hvor jeg og de øvrige tilhørere har sat os på stolerækkerne i Gl. Holtegaards midterste stue omkranset af udstillingens barokke stilleben og deres overdådige, dekadente opstillinger af skinker, halvskrællede citroner, østers og nedskudt vildt.

Mens det ikke synderligt påvirker hverken mænds opfattelse af sig selv eller andres opfattelse af dem, hvad de vælger at spise,

eller hvor tykke og tynde de er, så har det til gengæld store sociale og psykologiske konsekvenser for kvinder, hvis de jokker i spinaten på den front, om man så må sige. Især hvis de har en længere videregående uddannelse bag sig. For så kan det ellers nok være, at de selv og deres omgivelser kommer på banen for at regulere deres madindtag og vægtkurve. Hvilken veluddannet kvinde har lyst til at blive anset for ikkefeminin, dum og dårlig til sit arbejde for en hotdog eller en cheeseburgers skyld? Ikke særlig mange, er svaret. Det er måske forklaringen på, tænker jeg, at køleskabet på mit arbejde, hvor vi stort set kun er veluddannede kvinder ansat, knap nok kan lukkes for alle de grønsagsstænger og al den hummus, det skal holde på køl til frokostpausen.

Mad har nemlig stor symbolsk værdi. Ikke bare i malerkunsten, hvor en østers på barokmaleriet foran os ikke bare er en østers, som formidlingsansvarlig Maja Gro Gundersen gør rede for, men også et billede på det kvindelige kønsorgan, og hvor den slagtede hind med et blodigt sår i bugen ikke bare er en slagtet hind med et blodigt sår i bugen, men *også* et kvindeligt kønsorgan, såret altså – som hinden har fået, fordi den sikkert er blevet nedlagt af en sej jæger ude i skoven med en dødbringende kugle fra et kæmpestort, potent gevær.

Det er cirka det samme i vores moderne vestlige kultur, fortæller sociolog Lotte Holm, hvor kød (med det røde kød øverst på rangstigen) traditionelt set har været maskulint konnoteret, dyrere, finere og centralt i måltidet, mens det udskiftelige tilbehør ude i kanten, grøntfoderet og kornsorterne, er forbundet med det feminine. I det traditionelle danske køkken skiftede retten jo heller ikke navn, fordi der var ærter i stedet for gulerødder til krebinetten. Nej. Den skiftede navn, hvis det hakkede,

Til venstre: Silas Inoue: 'Skewer' (2022). Foto: David Stjernholm. I midten: Frans Snijders: 'Vildt og frugt' (1640'erne). Foto: Jakob Skou-Hansen. Til højre: Anna Stahn: 'Spyttende, spjættende citron badende østers og søstre' (2022). Foto: David Stjernholm

formede kød i midten var lavet af okse i stedet for gris, for så var det jo en helt anden ret, som slet ikke var en krebinet, men en hakkebøf, selvfølgelig.

Kødspisning kan være en allegori

Lotte Holm fortæller også om et heteroseksuelt ægtepar fra en af hendes forsknings kvalitative undersøgelser, hvor kvinden gav udtryk for at bryde sig meget lidt om at spise kød, og hvor hendes mand anså det for et problem, og en sfære som han gerne ville påtage sig ansvaret for at indføre hende i, sådan at hun langsomt kunne vænne sig til det, og hvor i hvert fald Lotte Holm fik den tanke, om kødspiseriet mon rummede en allegori over noget andet kødeligt, manden godt kunne ønske sig noget mere af i deres forhold.

Hvorom alting er, så står det traditionelt maskuline jo angiveligt for fald. #MeToo og klimakrisen har sat alvorlige hindringer i vejen for gamle grise, der ellers gerne ville sætte tænderne i kokkens datter eller en rigtig herreret med sauce og svineskank og lidt garniture som pynt ude i tallerkenens periferi. Urbane, veluddannede middelklasse-mænd er minsandten også begyndt at spise gulerodsstænger med hummus, og det har muligvis mindsket omfanget af deres bukselinning, mens det til gengæld stadig ikke forhindrer dem i at brede sig og fylde det meste inden for andre domæner.

Det gælder også i Gl. Holtegaards udstillingslokaler, hvor de to mandlige kunstnere, Silas Inoue og Rolf Nowotny, som kuratorerne på udstillingsstedet har inviteret til at komplementere de barokke stilleben, også udfylder den ene fløj til bristepunktet med henholdsvis et voluminøst, overdimensioneret, vertikalt kødspyd, der gennembor kæmpe objekter såsom et kinesisk tårn fremstillet af peberkagedej og et grisehoved

i omkring tidobbelt størrelse dekoreret med burrer (de der klistrede, runde blomsterstande, der er umulige at få af tøjet, hvis de først har sat sig fast), og en helrumsinstallation med deformede, horroragtige kroppe og dukker i et køkken bestående dels af moderne, hårde hvidevarer, dels af almuemøbler og gamle træsko. Hvor nogen tilsyneladende har efterladt en gigantisk opvask, der nu breder sig under køkkenbordet i stabler og stakke af beskidt service.

Jeg er som udgangspunkt skeptisk over for, hvad jeg i daglig tale ville kalde for pik-kunst, altså den tendens, at mandlige billedkunstnere kan have det med at lave nogle ordentlige nogle af et eller andet, tit skulpturer i et tungt og uhåndterbart materiale – sten, jern træ – som lader til at skulle imponere simpelthen alene ved det, at de er store. Bevares, store ting er sjove. Der findes flere byer rundt om i verden, der har slået sig op på at sætte kæmpestore forstørrede hverdagsting som river, blyanter, telefonbokse op på gader og stræder som turistattraktion og til morskab for indbyggerne velsagtens. Selv besøgte jeg engang

Igen må jeg indrømme at irriteres en smule over, at det – selvfølgelig, skulle jeg til at sige – er de kvindelige kunstnere, der skal male pæne oliemalerier og opstille rislende østersfontæner

den brasilianske by Itu og dens Praça dos Exageros (Overdrivelsesernes Plads) og havde meget sjov ud af de overdimensionerede vaffelis og den gigantiske Coca Cola-flaske.

Det er et enkelt og virkningsfuldt greb at forstørre noget, og det er i hvert fald ikke noget delikat måltid, Silas Inoue præsenterer for os, eller nogen idealiseret udgave af kødspyddet, hvis penetrerede, friterede madagtige objekter drypper deres stinkende smeltede fedt ned i opsamlingskarret under det. På samme måde som Rolf Nowotnys opvaskerinstallation effektivt viser bagsiden af den vestlige ædegildemedalje med de nærmest slavegjorte opvaskedukker, der tilsyneladende henslæber deres liv i færd med at rydde op efter nogle andres fest.

Udslag på lykkebarometeret

Anderledes afdæmpet forholder de to kvindelige kunstnere, Anna Stahn og Emily Gernild, sig til madtemaet. De udstiller i museets modsatte fløj, hvor væggene i det første lokale er malet i en eller anden nuance mellem lilla og vinrød, sådan at de passer i farverne til Gernilds to oliemalerier, hvoraf det ene har citronen som sit gennemgående motiv, og det andet afbilder et hestehoved serveret på et fad og omkranset af, hvad der ligner løg og andre hele grøntsager gengivet i lettere abstrakte former. Anna Stahn har også udsmykket væggene i sit udstillingsrum med sort-hvidt tapet bestående af firkantede tegninger af forskellige variationer over især kvinder og mad.

På gulvet risler vandet fra en fontæne af form som en forstørret østers, og det er efter alt at dømme heller ikke gået Stahns næse forbi, det der med østersen og det kvindelige kønsorgan. Sammen med digteren Rasmus Halling Nielsen har hun også lavet den lille rodebunke og et fjollekatalog af en digtbog *Tilberedelse af et menneske*, som ligger i en

stabel på, hvad der kunne ligne et rustent bord fra en hyggelig lille kolonihave eller noget i den stil. Igen må jeg indrømme at irriteres en smule over, at det – selvfølgelig, skulle jeg til at sige – er de kvindelige kunstnere, der skal male pæne oliemalerier og opstille rislende østersfontæner, selv om jeg er med på, at både Anna Stahn og Emily Gernild har puttet lidt malurt i bægeret hist og her med en sort citron og lidt rust på kolonihavebordet. Måske er madtemaet simpelthen med til – med alle dets associationer til sex og køn og magt – at forstærke kønklischeerne eller i hvert fald få dem til at springe i øjnene på beskueren.

Det gør imidlertid ikke mad til et mindre oplagt tema for billedkunsten – eller litteraturen for den sags skyld. Maden og måltidet rummer alt fra miljøbevidsthed, køn, normer, traditioner, økonomisk ulighed og meget andet, som udstillingen på Gl. Holtegaard alt i alt ret vellykket viser os, og så er det et tema, der interesserer os alle. Vi spiser jo alle sammen, og sociolog Lotte Holm kan desuden fortælle, at hende og hendes forskergruppes seneste undersøgelse af danskernes humør og velbefindende viste, at der gennemsnitligt er tre markante udslag på vores alle sammens lykkebarometer i løbet af en dag, som ikke overraskende falder nøjagtig oven i de tre måltider, de fleste af os også indtager: morgenmad, frokost og aftensmad. Et par gange om ugen vil der for gennemsnittet desuden være et udslag på selvsamme barometer i løbet af de sene nattetimer, hvis de er så heldige også at få tilfredsstillende sulten efter hinanden.

kultur@information.dk

'MAD MAD MAD – i barok og samtidskunst' kan ses på Gl. Holtegaard indtil den 23. februar